

Zadania nadzorcze organów administracji miar

Ustawa Prawo o miarach

Jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez organy administracji miar jest nadzór nad wykonywaniem przepisów ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach. Często, powyższe zadania nazywane są mianem nadzoru metrologicznego, który dotyczy przede wszystkim kwestii związanych z przestrzeganiem przepisów prawa z obszaru prawnej kontroli metrologicznej oraz towarów paczkowanych, w tym uprawnień do podejmowania określonych działań w przypadku negatywnych wyników tej kontroli. Z innych kontrolowanych kwestii można tu wymienić kontrolę przestrzegania przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie legalnych jednostek miar (Dz. U. 2020, poz. 1024).

Kontroli w zakresie stosowania legalnych jednostek miar lub przyrządów pomiarowych podlegają osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Nadzór obejmuje przyrządy pomiarowe, które mogą być stosowane:

- w ochronie zdrowia, życia i środowiska,
- w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- w ochronie praw konsumenta,
- przy pobieraniu opłat, podatków i innych należności budżetowych oraz ustalaniu opustów, kar umownych, wynagrodzeń i odszkodowań, a także przy pobieraniu i ustalaniu podobnych należności i świadczeń,
- przy dokonywaniu kontroli celnej,
- w obrocie.

Rodzaje przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 kwietnia 2017 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli (Dz. U., poz. 885).

Mowa tu jest o przyrządach pomiarowych, m.in. takich jak: odmierzacze paliw ciekłych, wagi i odważniki, różnego rodzaju liczniki służące do pomiaru mediów – liczniki energii elektrycznej, gazomierze, wodomierze czy ciepłomierze, czyli przyrządach, które znajdują zastosowanie w naszym codziennym życiu.

Pracownicy terenowych organów administracji miar kontrolują średnio w roku:

- ok. 13 tys. jednostek w zakresie przestrzegania ustawy Prawo o miarach (m.in. placówki handlowe, stacje paliw ciekłych i LPG, taksówki, apteki, stacje kontroli pojazdów),
- ok. 42 tys. przyrządów pomiarowych.

Pełne wyniki kontroli wykonywanych przez organy administracji miar umieszczane są corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej GUM. Znajdziemy tam informacje, analizy oraz oceny kontroli przeprowadzonych na terenie kraju.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy sprawowany jest przez organy administracji miar: Prezesa Głównego Urzędu Miar oraz Dyrektorów Okręgowych Urzędów Miar. Zgodnie z art. 21 ust. 3 ustawy Prawo o miarach, organy administracji miar sprawują nadzór nad wykonywaniem przepisów niniejszej ustawy na podstawie kontroli przeprowadzonych przez upoważnionych pracowników urzędów miar. Wzory upoważnień określa rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie wzorów upoważnień do kontroli, legitymacji oraz protokołów stosowanych przez administrację miar (Dz. U. Nr 192, poz. 1486).

W miejscu stosowania przyrządów pomiarowych, podlegających prawnej kontroli metrologicznej, przeprowadza się kontrolę formalną wszystkich przyrządów pomiarowych stosowanych lub przechowywanych w stanie gotowości do użycia. Kontrole metrologiczne, których zadaniem jest sprawdzenie m.in. błędów granicznych dopuszczalnych, dotyczą natomiast przyrządów pomiarowych wytypowanych przez kontrolujących.

W przypadku kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych, podlegających dodatkowo ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833), organy administracji miar, zgodnie z art. 23r ust. 3 tej ustawy, dokonują dodatkowo sprawdzenia spełnienia n.w. obowiązków:

- 1) posiadania koncesji, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt. 1-4, w jakim dotyczą paliw ciekłych,
- 2) wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 32a,
- 3) zgłoszenia do Prezesa URE infrastruktury paliw ciekłych, o którym mowa w art. 43e.

W momencie stwierdzenia nieprawidłowości zadaniem kontrolujących jest sformułowanie zaleceń zmierzających do usunięcia nieprawidłowości lub zastosowania sankcji karnych. Dodatkowo w przypadku stwierdzenia podczas kontroli, że legalizacja przyrządu pomiarowego utraciła ważność zgodnie z art. 8n ust. 4 ustawy Prawo o miarach, organ wydaje decyzję o jego czasowym wycofaniu z użytkowania. W przypadku stwierdzenia podczas kontroli niespełniania wymagań przez

przyrząd pomiarowy wydawana jest decyzja o wycofaniu z obrotu lub użytkowania. Natomiast w sytuacji, gdy w okresie na który została wydana decyzja o czasowym wycofaniu z użytkowania przyrządu pomiarowego, nie zostanie poświadczony dowodem legalizacji, że przyrząd pomiarowy spełnia wymagania, organ administracji miar wydaje decyzję o wycofaniu z użytkowania danego przyrządu pomiarowego. W przypadku stwierdzenia lub podejrzenia nieprawidłowości wymienionych w art. 22j ust. 1 pkt 1-4 ustawy Prawo o miarach, kontrolujący mogą zastosować zabezpieczenie przyrządu pomiarowego w celu zachowania go w niezmiennym stanie. Po zakończeniu czynności kontrolnych sporządza się protokół kontroli, którego wzór określa rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie wzorów upoważnień do kontroli, legitymacji oraz protokołów kontroli stosowanych przez pracowników urzędów miar. Protokół kontroli sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje kontrolowany. Zgodnie z art. 22l ust. 1 ustawy Prawo o miarach organ administracji miar zarządzający kontrolę, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, których nie usunięto w trakcie kontroli, sporządza zalecenia pokontrolne, które przekazuje się kontrolowanemu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych, podlegających dodatkowo ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, organ administracji miar zarządzający kontrolę zawiadamia o nich właściwy miejscowo Oddział Terenowy Urzędu Regulacji Energetyki.

Obszary uznane za szczególnie istotne, z powodu występowania w nich relatywnie dużej liczby nieprawidłowości, poddawane są wzmożonym działaniom kontrolnym. Dotyczy to w szczególności takich przyrządów pomiarowych jak: odmierzacze na stacjach paliw, wodomierze u indywidualnych użytkowników oraz wagi w jednostkach handlowych.

Biorąc pod uwagę poziom nieprawidłowości oraz działania jakie administracja miar podejmowała, w tym nakierowanie na poprawę sytuacji (m.in. poprzez systematyczne kontrole), w poniższych obszarach należy odnotować pozytywne tendencje spadkowe:

- w kontrolach jednostek (placówki handlowe, stacje paliw, taksówki): w 2015 roku – 6,5 %, w 2016 roku – 6,0 %, w 2017 roku – 5,3 %, w 2018 roku – 4,9 % i w 2019 roku – 4,4 % nieprawidłowości,
- w kontrolach przyrządów pomiarowych odpowiednio: 4,3 %, 3,4 %, 2,92 %, 3,36 % i 2,49 % nieprawidłowości.

Nietypowy rok 2020, przy zmniejszonej ilości skontrolowanych podmiotów, a także skontrolowanych przyrządów pomiarowych, zaowocował zwiększeniem liczby nieprawidłowości w kontrolach (w 5,1 % przeprowadzonych kontroli), ale spadkiem zakwestionowanych przyrządów (w 2,2 % skontrolowanych).

Należy także zwrócić uwagę na fakt, że w ramach sprawowanego nadzoru metrologicznego kontrole przeprowadzane przez pracowników administracji miar, oprócz roli weryfikującej oraz korygującej, pełnią również funkcję profilaktyczną, instruktażową, a także doradczą. Istotą podejmowanych kontroli nie jest jedynie wskazywanie stwierdzanych nieprawidłowości i uchybień, ale również inicjowanie, co nie mniej ważne, działań naprawczych podejmowanych przez kon-

trolowanych oraz propagowanie wdrażania pozytywnych praktyk i rozwiązań zapobiegających występowaniu wykrywanych nieprawidłowości w przyszłości.

Kontrolerzy prowadzą również działania o charakterze edukacyjnym, udzielając kontrolowanym niezbędnych informacji w zakresie metrologii, m.in. o prawnym obowiązku zgłaszania przyrządów pomiarowych do legalizacji, okresach ważności dowodów prawnej kontroli metrologicznej, terminach zgłaszania do legalizacji ponownej przyrządów pomiarowych po dokonanej ocenie zgodności, wysokości opłat.

Wykonując czynności kontrolne, kontrolerzy zobowiązani są również do przypominania kontrolowanym przedsiębiorcom, że wprowadzanie do obrotu lub użytkowania, stosowanie bądź przechowywanie w stanie gotowości do użycia przyrządy pomiarowe, podlegające prawnej kontroli metrologicznej, bez wymaganych dowodów tej kontroli lub niespełniające wymagań, podlega karze grzywny. Postępowania w tych sprawach prowadzone są na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

W tym miejscu należy podkreślić, że ważnym celem podejmowanych działań nadzorczych jest sprawdzanie i promowanie przestrzegania obowiązującego w Polsce prawa, głównie w trosce o ochronę bezpieczeństwa obrotu gospodarczego i praw konsumenta.

Ustawa o towarach paczkowanych

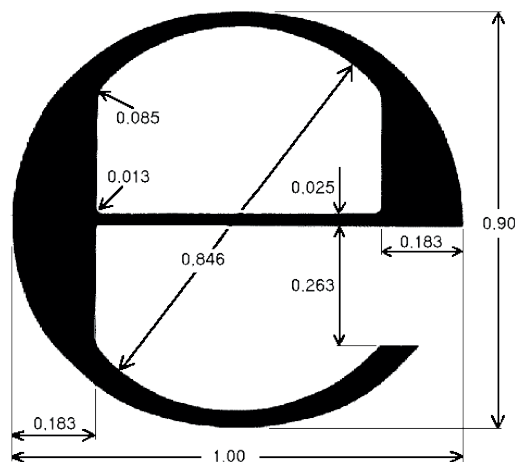
Mówiąc o metrologii prawnej, a ściślej o nadzorze metrologicznym, nie sposób pominąć tematyki towarów paczkowanych, które podobnie jak przyrządy pomiarowe są nieodłącznym elementem prawie każdej codziennej czynności.

Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1442) określa m. in. zasady paczkowania produktów przeznaczonych do wprowadzenia do obrotu w opakowaniach oraz oznaczania towarów paczkowanych znakiem „e”. Nadzorowi organów administracji miar podlega paczkowanie produktów, a w szczególności stosowany przez paczkującego system kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego. W ramach nadzoru do zadań dyrektorów okręgowych urzędów miar należą: rejestracja zgłoszeń podmiotów paczkujących oraz wykonywanie kontroli doraźnych i planowych. Zgodnie z art. 20 ustawy o towarach paczkowanych kontrole planowe dotyczą tylko podmiotów paczkujących oznaczających towary paczkowane znakiem „e”. W tym miejscu należy dodać, że towary paczkowane znajdujące się w obrocie lub przeznaczone do wprowadzenia do obrotu podlegają kontroli Inspekcji Handlowej, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Inspekcji Farmaceutycznej, w zakresie ich właściwości.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy o towarach paczkowanych, za towar paczkowany należy uznać każdy produkt umieszczony w opakowaniu jednostkowym dowolnego rodzaju, którego ilość nominalna, jednakowa dla całej partii, odmierzona bez udziału nabywcy, nieprzekraczająca 50 kg lub 50 l, nie może zostać zmieniona bez naruszenia opakowania.

Znak „e” o wysokości co najmniej 3 mm, może się pojawić obok ilości nominalnej nie mniejszej niż 5 g lub 5 ml i nie większej niż 10 kg lub 10 l. Podmiot paczkujący może na własną od-

powiedzialność oznaczać towary paczkowane tym znakiem, jeżeli proces kontroli paczkowania produktów spełnia warunki określone w przepisach ustawy o towarach paczkowanych. Jest to symboliczne oznaczenie zgodności towarów z wymaganiami ustawy o towarach paczkowanych, jak i odpowiednich dyrektyw UE.

Wzór znaku „e”

Aktualnie w Polsce fakt paczkowania lub wprowadzenia towarów paczkowanych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgłosiło do Okręgowych Urzędów Miar ponad 7700 podmiotów (paczkujących, paczkujących na zlecenie, importerów i sprowadzających), z czego prawie 1150 zadeklarowało nanoszenie znaku „e” na towarach paczkowanych. Ponadto zarejestrowano około 4800 zlecających paczkowanie. U wszystkich tych podmiotów prowadzone są kontrole przez inspektorów Okręgowych Urzędów Miar w tym Wydziałów Zamiejscowych. Kontrole wynikające z ustawy o towarach paczkowanych dotyczą przede wszystkim metrologicznych badań partii dopuszczonych przez kontrolowanego do obrotu. Pozytywna ocena systemu kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego wykonana przez organy administracji miar podczas kontroli powinna gwarantować, że ilość rzeczywista towaru paczkowanego odpowiada ilości nominalnej deklarowanej na opakowaniu. Natomiast kontrole przeprowadzone przez inspektorów administracji miar, które ujawniły nieprawidłowości w procesie paczkowania towarów wraz z działaniami pokontrolnymi podmiotów paczkujących mają zapewnić konsumentom, że zakupiony towar jest zgodny z deklaracją ilościową producenta.

Kryteria metrologiczne przyjęcia partii towaru paczkowanego są określone poprzez trzy zasady paczkowania produktów:

- w kontrolowanej partii nie więcej niż 2 % towarów paczkowanych może mieć błąd ilości towaru paczkowanego co najwyżej dwukrotnie większy niż błąd T_1 podany w poniższej tabeli,
- w kontrolowanej partii nie może być towarów paczkowanych, których błąd ujemny przekracza dwukrotną wartość błęd T_1 ,

- średnia ilość rzeczywista towaru paczkowanego wyznaczona podczas kontroli partii towaru paczkowanego, w przypadku kontroli całej partii towarów, nie powinna być mniejsza niż ilość nominalna deklarowana na opakowaniu. Natomiast w przypadku zastosowania statystycznej metody oceny partii, średnia ilość rzeczywista towaru paczkowanego nie powinna być mniejsza niż tzw. wartość kwalifikująca, obliczona w sposób wskazany w ustawie, zależny od rodzaju kontroli oraz odchylenia standardowego w badanej próbce o odpowiedniej liczności.

Ilość nominalna towaru paczkowanego Q_n wyrażona w g lub ml	Ujemna wartość błędu ilości towaru paczkowanego (T_i) wyrażona	
	w procentach Q_n	w g lub ml
od 0 do 50	9	–
powyżej 50 do 100	–	4,5
powyżej 100 do 200	4,5	–
powyżej 200 do 300	–	9
powyżej 300 do 500	3	–
powyżej 500 do 1 000	–	15
powyżej 1 000 do 10 000	1,5	–
powyżej 10 000 do 15 000	–	150
powyżej 15 000 do 50 000	1	–

Warto zwrócić uwagę, że ustawa nie określa dodatniej wartości błędu ilości towaru paczkowanego (nadmiaru ilości towaru w opakowaniu), co wydaje się oczywiste z punktu widzenia jej nadrzędnego celu – ochrony konsumenta.

Wiele cennych informacji, związanych z praktycznym stosowaniem zapisów ustawy o towarach paczkowanych, ułatwiających podmiotom paczkującym odpowiednią i zgodną z obowiązującymi przepisami organizację systemu kontroli wewnętrznej można znaleźć na stronie internetowej Głównego Urzędu Miar.

W uzupełnieniu należy dodać, że nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o towarach paczkowanych sprawowany jest przez organy administracji miar według modelu przewidzianego w ustawie Prawo o miarach.

Ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

Od dnia 20 kwietnia 2016 r. organy administracji miar są organami nadzoru rynku sprawującymi, w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemie oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2021 r. poz. 514), kontrolę spełniania przez wyroby wymagań, kontrolę w zakresie

stwarzania przez wyroby zagrożenia lub kontrolę w zakresie niezgodności formalnych. Zgodnie z art. 3 ust. 2 tej ustawy system nadzoru rynku obejmuje:

- 1) kontrolę spełniania przez wyroby wymagań, kontrolę w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia lub kontrolę w zakresie niezgodności formalnych,
- 2) postępowania w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie lub postępowania w sprawie niezgodności formalnych,
- 3) kontrolę wyrobów przywożonych na teren Unii Europejskiej w zakresie objętym ustawą.

Celem nadzoru rynku jest zapewnianie, aby wyroby spełniały obowiązujące wymagania, przyczyniając się do wysokiego poziomu ochrony interesów publicznych, takich jak zdrowie i ogólnie rozumiane bezpieczeństwo, bezpieczeństwo i higiena pracy w miejscu pracy, ochrona konsumentów oraz ochrona środowiska naturalnego, przy jednoczesnym zapewnieniu, by swobodny przepływ wyrobów nie był ograniczony w żadnym większym stopniu niż ten przewidziany w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub innej stosownej zasadzie unijnej. Ponadto nadzór rynku jest istotny z punktu widzenia interesów podmiotów gospodarczych, ponieważ pomaga w eliminowaniu nieuczciwej konkurencji.

Działania w zakresie nadzoru rynku mogą być różnie organizowane w zależności od charakteru wyrobu oraz mogą obejmować zarówno kontrolę wymagań formalnych, jak również szczegółowe badania laboratoryjne. Kontrole w ramach nadzoru rynku mogą być przeprowadzane, po wprowadzeniu wyrobu do obrotu – na różnych etapach jego tzw. „cyklu życiowego”, np. na etapie dystrybucji, oddawania do użytku lub końcowego użytkowania. Nadzór rynku może być zatem sprawowany w różnych miejscach, np. u producentów, importerów, dystrybutorów hurtowych lub detalicznych, w firmach zajmujących się wynajmem, u użytkowników itp.

W Unii Europejskiej najistotniejszym dokumentem w zakresie nadzoru rynku jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku, odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L Nr 218, s. 30), dalej „rozporządzenie nr 765/2008”, które zostało zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniającym dyrektywę 2004/42/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011, dalej „rozporządzenie nr 2019/1020” oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie 339/93/EWG (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008 r., s. 30). Rozporządzenie to stosuje się od dnia 16 lipca 2021 r., z wyłączeniem art. 29, 30, 31, 32, 33 i 36, które stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Ustawa powyższa dotyczy wyrobu, który należy rozumieć zgodnie z art. 2 pkt 29 tej ustawy, jako rzecz, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu lub oddania do użytku, z wyjątkiem artykułów rolno-spożywczych oraz pasz, żywych zwierząt

lub roślin, produktów pochodzenia ludzkiego oraz produktów uzyskanych z roślin lub zwierząt związanych bezpośrednio z ich przyszłą reprodukcją. W odniesieniu do kompetencji organów administracji miar wyrobami są przyrządy pomiarowe.

Wymagania dla przyrządów pomiarowych są określone w następujących dyrektywach:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/32/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku przyrządów pomiarowych (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, s. 149) – zwana też nową dyrektywą MID;
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/31/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich, odnoszących się do udostępniania na rynku wag nieautomatycznych (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, s. 107) – zwana też nową dyrektywą NAWI. Zgodnie z art. 45 dyrektywa 2009/23/WE straciła moc ze skutkiem od dnia 20 kwietnia 2016 r. Natomiast certyfikaty wydane na mocy dyrektywy 2009/23/WE zachowują ważność na mocy nowej dyrektywy NAWID.

Natomiast ramy prawne dotyczące nadzoru rynku w Polsce tworzą ww. ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku wraz z aktami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 12 tej ustawy. W szczególności chodzi tu o rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań dla przyrządów pomiarowych, (Dz. U. z 2016 r., poz. 815) oraz rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań dla wag nieautomatycznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 802).

Ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku stworzyła dwa zasadnicze rodzaje organów nadzoru rynku. Pierwsza grupa to organy nadzoru rynku prowadzące kontrolę spełniania przez wyroby wymagań, kontrolę w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia lub kontrolę w zakresie niezgodności formalnych (art. 58 ust. 2 ustawy). Druga grupa to organy nadzoru rynku prowadzące postępowania określone w art. 76 ust. 1 lub 1a oraz art. 85 ust. 1 ustawy (art. 58 ust. 3 ustawy). Organami nadzoru rynku są również organy celne.

Rodzaje kontroli przeprowadzanych przez organy nadzoru rynku (ustawa w art. 64 ust. 2 przewiduje dwa rodzaje kontroli, z uwagi na to, że organy nadzoru rynku przeprowadzają kontrolę):

- u podmiotów gospodarczych,
- u przedsiębiorców będących użytkownikami wyrobów (przyrządów pomiarowych).

Podmiotami gospodarczymi są producenci, upoważnieni przedstawiciele, importerzy, dystrybutorzy albo instalatorzy. Instalator jest osoba fizyczna lub prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, mająca siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, która bierze odpowiedzialność za projekt, wykonanie, zainstalowanie oraz wprowadzenie do obrotu dźwigu. Ponieważ dźwig nie jest przyrządem pomiarowym oznacza to, iż instalator jest jedynym podmiotem gospodarczym wskazanym w ustawie, którego nie będzie dotyczył nadzór rynku sprawowany przez organy administracji miar.

Organy nadzoru rynku prowadzą kontrole spełniania przez wyroby w szczególności wymagań. Są to wymagania, o których mowa bezpośrednio w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub w przepisach wdrażających to prawodawstwo. Tak więc kontrole mają na celu ocenę spełniania przez przyrządy pomiarowe wymagań zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań, jeżeli zostały one określone dla danego rodzaju przyrządu pomiarowego.

Podczas kontroli u podmiotów gospodarczych oceniane są przyrządy pomiarowe, które uznane zostały przez te podmioty jako spełniające odpowiednie dla nich wymagania.

Zakres kontroli w nadzorze rynku dotyczy badania dokumentacji, oględzin zewnętrznych i badań metrologicznych. Natomiast praktycznie może on być różny w zależności od rodzaju kontroli i kontrolowanego podmiotu. W zakres kontroli formalnej wchodzi badanie dokumentacji i oględziny zewnętrzne. Podczas kontroli producenta, oprócz oględzin wykonuje się również analizę dokumentacji. Natomiast u użytkownika, praktycznie wykonane są tylko oględziny zewnętrzne oraz badanie spełnienia wymagań dotyczących błędów granicznych przyrządu pomiarowego.

Postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami, wszczyna się z urzędu zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy, w przypadku stwierdzenia w toku kontroli, że wyrób nie spełnia wymagań albo nie spełnia wymagań i stwierdzono niezgodności formalne.

Organ nadzoru rynku może wszcząć postępowanie również wtedy, gdy z innych dostępnych informacji, w szczególności z powiadomienia przekazanego przez organy państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, wynika, że wyrób nie spełnia wymagań, a został wprowadzony do obrotu przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela albo importera, lub został udostępniony na rynku przez dystrybutora, którzy mają siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W toku postępowania można zastosować kontrole sprawdzające, które może przeprowadzić organ prowadzący postępowanie lub zlecić ich wykonanie innemu organowi nadzoru rynku.

Organ nadzoru rynku prowadzący postępowanie, w drodze postanowienia, wzywa stronę postępowania do: usunięcia niezgodności wyrobu z wymaganiami lub niezgodności formalnych, wycofania wyrobu z obrotu lub użytku, zaprzestania udostępniania wyrobu, odzyskania wyrobu, zniszczenia wyrobu lub powiadomienia konsumentów lub innych użytkowników o stwierdzonych niezgodnościach z wymaganiami, określając termin i sposób powiadomienia – wyznaczając termin na przedstawienie dowodów potwierdzających wykonanie tego postanowienia.

Środki, o których mowa wyżej, stosuje się w zależności od rodzaju stwierdzonych niezgodności wyrobu z wymaganiami, rodzaju niezgodności formalnych lub stopnia zagrożenia powodowanego przez wyrób, mając na celu w szczególności usunięcie istniejącego zagrożenia dla życia i zdrowia użytkowników wyrobu, a także zagrożenia dla mienia, środowiska oraz interesu publicznego.

Organ nadzoru rynku prowadzący postępowanie może wydać następujące decyzje:

- usunięcia niezgodności wyrobu,
- wycofania wyrobu z obrotu lub użytku,

- zaprzestania udostępniania wyrobu,
- odzyskania wyrobu,
- zniszczenia wyrobu,
- powiadomienia konsumentów lub innych użytkowników o stwierdzonych niezgodnościach z wymaganiami.

Wiele cennych informacji, związanych z praktycznym stosowaniem zapisów ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, ułatwiających podmiotom podlegającym ww. ustawie odpowiednią i zgodną z obowiązującymi przepisami organizację oraz pracę, można znaleźć na stronie internetowej Głównego Urzędu Miar.

Ustawa o tachografach

Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o tachografach (Dz. U. z 2020 r. poz. 900), nadaje Prezesowi GUM uprawnienia w zakresie nadzoru nad przedsiębiorcami wykonującymi, na podstawie udzielonych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie instalacji, sprawdzania, przeglądów i napraw tachografów. Nadzór ten jest prowadzony w formie kontroli i audytów procedur technicznych. Zasady nadzoru oparte są na przepisach ustawy o tachografach oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 165/2014 z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie tachografów stosowanych w transporcie drogowym i uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego. Zakres kontroli i audytów dotyczy kompetencji personelu, wyposażenia warsztatów, dokumentowania wykonywanych czynności.

Mając na uwadze skuteczność i efektywność podejmowanych działań, Prezes GUM powierzył wykonywanie kontroli i audytów terenowym organom administracji miar – Dyrektorom Okręgowych Urzędów Miar, które prowadzą nadzór nad warsztatami zgodnie z ich właściwością miejscową.

Audyty warsztatów tachografów to zespół niezależnych i obiektywnych działań mających na celu analizę działalności warsztatu pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami oraz kontroli spełnienia warunków wydania zezwolenia. Audyt procedur należy rozumieć jako sprawdzenie:

- funkcjonowania procedur gwarantujących bezpieczeństwo systemu tachografów w zakresie działalności warsztatu stanowiącej zagrożenie dla bezpieczeństwa tego systemu,
- bezpieczeństwa użytkownika kart warsztatowych (w zakresie uzyskanych lub cofniętych uprawnień, zatrudnianych pracowników, archiwizacji danych), w tym eliminowanie ryzyka powstania zagrożeń dla poprawności funkcjonowania tego systemu.

Przez audyt techniczny należy rozumieć natomiast przegląd wyposażenia i dokumentów oraz przeprowadzenie oceny sposobu dokumentowania prowadzonych czynności przez warsztat.

W związku ze stwierdzonymi podczas przeprowadzonych działań audytowych nieprawidłowościami lub uchybieniami, ustawa o tachografach przewiduje możliwość zastosowania sankcji w stosunku do podmiotu audytowanego.

Kontrola warsztatów tachografów jest głównym narzędziem nadzoru dla Prezesa GUM, która w sposób bezpośredni pozwala ocenić prowadzenie warsztatu. Tym samym celem kontroli w tym obszarze jest ocena rzetelności prowadzenia działalności, w tym wykrywanie nieprawidłowości oraz wskazywanie zaleceń pokontrolnych. Realizacja tego zadania ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania systemu tachografów, a poprzez to przyczynia się do minimalizacji ryzyka powstawania niebezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W ramach czynności wykonywanych podczas audytów i kontroli oceniane jest m.in. spełnianie warunków wydanego zezwolenia, oględziny dokumentacji wytworzonej w warsztacie oraz analiza pobranych danych elektronicznych.

W związku ze stwierdzonymi, podczas przeprowadzonych działań kontrolnych, nieprawidłowościami lub uchybieniami organ przeprowadzający kontrolę może zastosować odpowiednie sankcje w stosunku do podmiotu kontrolowanego, którymi są cofnięcie zezwolenia, czasowe cofnięcie zezwolenia oraz kary pieniężne.

Kontrole i audyty warsztatów wykonywane przez Prezesa GUM są jedną ze składowych nadzoru krajowych służb kontrolnych nad transportem drogowym. W szczególności podjęta w ostatnich latach współpraca z Inspekcją Transportu Drogowego zapewnia większą skuteczność i efektywność działań obydwu instytucji w obszarze nadzoru nad przestrzeganiem przepisów socjalnych dotyczących transportu drogowego oraz zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.